

MAGYAR RÓNA

Mezőgazdasági és közgazdasági szaklap. — A Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara hivatalos lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal
KECSKEMÉT, RÁKÓCZI-ÚT 5.
Telefon 104.

Főszerkesztő: DR. GESZTELYI NAGY LÁSZLÓ.
Felelős szerkesztő: DR. VAJA BÉLA.
Főmunkatárs: KEMÉNY SZILÁRD.

Előfizetési díj egész évre 4 P.
fél évre 2 P.

Tanyakongresszus Szentesen.

A szentesi kiállítással kapcsolatos gazdamozgalmak napról-napra nagyobb jelentőségűvé válnak s mindinkább szélesebb körök figyelmét vonják magukra. A Magyar Rónában már közöltük, hogy Kamaránk a Szentesen rendezendő tiszavidéki mezőgazdasági ipari és kulturális kiállításon nemcsak mint rendező fél vesz részt, hanem szakgyűjteményével is meg fog ott jelenni, amelyben az ott megjelenő sok ezer gazda előtt dokumentálni kívánjuk Kamaránk működését, annak eredményeit, intézményeink ismertetését. A kiállítás második napján *október hó 2-án* nagy alföldi gazdanap lesz Szentesen, amelyen találkozót fog adni egymásnak a Tiszántúli és Duna—Tiszaközi alföldi gazda, amely seregszemle lesz az Alföld értékei felett, amely egyúttal az alföldi magyarság hatalmas megnyilatkozása kíván lenni az Alföld probléma felszínén tartása érdekében, amely annyira reá szorult a kormány és a társadalom megértő támogatására.

Ugyanezen a napon október hó 2-án délelőtt tart Kamaránk Szentesen a városháza közgyűlési termében tanyakongresszust, amelyre meghívást kapnak az Alföld tanyai magyarjai, akik hitet tesznek a magyarság eme ős fészkeének értékei mellett, megköszönik az eddigi gondoskodó kezek munkáját, de további kéréseik, követeléseik lesznek közegészségügyi, közlekedésügyi, kulturális, gazdasági, stb. tekintetben. Ez a tanyakongresszus Kamaránk tanyai szakosztályának közreműködésével rá akarja irányítani a közfigyelmet azokra a tanyai kérdésekre, amelyek a legsürgősebben megoldást várnak. Az alföldi tanyák népe meg akarja mutatni, hogy él, dolgozik s becsületes munkájának eredményeit is élvezni akarja és szolgáltatásaiért állampolgárhoz illő életet kíván élni.

A magyar tanyavilág él, dolgozik, várja türelmesen sorsának jobbrafordulását. Ezt a sorsot akarjuk mi mielőbb jobbatenni, megjavítani azzal, hogy rámutatunk a még mindig fennforgó bajokra s igyekezünk a tanyai lakosságot a maga érdekeinek felismerésére rávezetni, igyekezünk a kormány jóságos kezét eljuttatni az eddig meglehetősen elhanyagolt magyar alföldi tanyavidékekre is.

Ennek a célnak a szolgálatába kívánjuk állítani az október hó 2-án Szentesen rendezendő tanyakongresszusunkat.

(gnl)

Kamaránk Értesítője.

Krónika.

1927. aug. 13. Budapesten homoki pillangós takar-
karmányfélék magjának beszerzése
és kísérletek beállítása tárgyában.
- " " 14. Elnök úrnak az aktuális kamarai
ügyek referálása Makón.
- " " 14-15. Jánoshalmán a gazdakörökben az
elemi károkra vonatkozó adómér-
séklési szabályok ismertetése.
- " " 14. Hódmezővásárhelyen a Külsőszőr-
háti Olvasókör diszközyülésén a
Kamara képviselte.
- " " 21. Hódmezővásárhelyen a Gazdaifjak
Egyesületének zászlószentelési ün-
nepélyén a Kamara képviselte és
az ünnepély méltatása.
- " " 23. Talajminta vételezés Kövegy kör-
nyéki tanyákon 12 gazdaságban.
- " " 27. Budapesten az Orsz. Mezőgazd.
Kamaránál tárgyalás a szentesi
kiállítás és gazdanap ügyében.
- " " 28. Az abonyi tenyészlódijazáson és
leventék löversenyén a Kamara
képviselete.
- " " 30. Budapesten az áll. építészeti hi-
vatal, áll. nyomda és fölmívelési-
ügyi miniszteriumban a szentesi
kiállításához való anyag beszerzése.
- " " 31. Vecsésen a Gazdakör elnökségével
tárgyalás a gazdák részéről fel-
merült panaszok ügyében.
- " szept. 1. Szentesen a tanyakongresszus he-
lyének, idejének és tárgyainak
megbeszélése és a Kamara részére
terem foglalás stb.
- " " 1-2 Talajtani Intézetünknek a szentesi
kiállításon való részvételének elő-
készítése Szegeden; Vizmintavé-
telek Tompapusztán.
- " " 2. Alpáron a Kamara gazdaságának
ellenőrzése és bérleti szerződés-
kötés.
- " " 5. Budapesten tárgyalás elnök úrral
a Kamara építkezéséről, a föld-
mívelésiügyi miniszteriumban a bat-
tonyai téli gazd. iskoláról, az
Orsz. Mezőg. Kamaránál a kiállí-
tásról, megbeszélés a tanyai naptár
ügyében.
- " " 5. A Magyar Orsz. Állatorv. Egy.
dunántúli osztályának Balatonal-
mádban tartott szak- és közgyü-
lésén való részvétel.
- " " 7. Tárgyalás a szentesi kiállítás érde-
kében a m. kir. földtani intézetben,

a kir. műegyetem mezőg. Chem. —
Tehnológiai intézetében és a m.
kir. növénykórtani állomásnál.

- " " 8-9. Kalocsán és Fülöpszálláson a
szarvasmarha tuberkulózis elleni
küzdőleg meg szervezése és ol-
tások végrehajtása.
- " " 10. Kunhegyesen a Gazdasági Egye-
sület által rendezett mezőgazdasági
kiállításon a Kamara képviselte.
- " " 11. Makón a Szarvasmarhatenyésztő
Egyesület előkészítő bizottságának
ülésén a Kamara képviselte.
- " " 13. Budapesten az Orsz. Mezőgazd.
Kamaránál tárgyalás a szentesi
gazdakongresszus tárgyában; el-
járás a kiállításra szükséges gra-
fikonok megrendelése, továbbá a
tanyai naptár ügyében.

Augusztus havi mezőgazdasági helyzetjelentés Kamaránk területéről.

Augusztus hóban sem változott a július
havi meleg, száraz időjárás, amelynek most már
csak káros hatása érvényesült, miután a hó
végén beállott hűvösebb idő és több-kevesebb
csapadék a répa kivételével a többi kapásban
és takarmánynövényekben okozott károsodást
már nem tudja jóvátenni.

A kalászosok terméseredményéről mult
havi jelentésünkben számoltunk be; itt csak
ismételjük, hogy a fagykár és szeszélyes idő-
járás következtében még egy-egy község határán
is legszélsőségesebb eltérések fordultak elő. Ezt
mondhatjuk a kapásokról még nagyobb mérték-
ben; a tengeri általában gyenge, a szikes
kötöttebb talajon és a sivár homokon nagyobb-
részt kisült és csak kevés helyen segít már
rajta az eső. A burgonyából a késői javulhat.

Rovarkár nagyobb mértékben nem oko-
zott kárt. A takarmánykészlet a mult évihez
képest kevés, a legelőket a száraz időjárás
teljesen kiégette, azonban a beállott esőzésre
ismét kizöldültek és a kedvező időjárás, a késői
őszi legeltetés még enyhítheti a takarmány-
szükséget. A szőlő kedvező terméskilátásai nem
változtak. A korai szőlő értékesítése már meg-
kezdődött, az ára 60—80 fillér. A gyümölcsök
között az almánál sok a hullott s ezt a gyakori
viharak is tetézték. A dinnye javult, azonban
a jó értékesíthetőségre kedvező meleg időt kíván.
A paprika érését az augusztusi forró napok
erősen megindították. A mennyiség valószínűleg
kevesebb lesz, mint a mult évben, de eső és
meleg időjárás esetén még sokat javulhat. A
termés minősége elég jó. A szegedi és kalocsai
körzetben augusztus hóban feldolgoztatott
1986 q, kivitelre került 1023 q paprika. A
munkásviszonyok kielégítőek. Az ingatlanforga-

lom egy pár kisebb parcellára szorítkozik, bár vételkedv van, de kevés az eladó ingatlan. A mezőgazdasági termények értékesítésénél a búza és rozs a tőzsdei árhoz igazodik, tavaszi gabonában sok helyen a budapesti árakat fizetik, tengeriért helyenkint ezen felül. Az állatárak tovább is nyomottak, miután a csekély takarmánykészlet miatt fokozódik a kínálat. Az állategészségügy általában kielégítő. A mezőgazdasági munkában az aratás és cséplés után némi szünet állott be, miután a szárazság miatt szántani kötöttebb talajokon nem lehetett. Általában pénzhiány észlelhető; a váltókamat 12—16 százalék. A gépszántás fokozatosan terjed, ennek haszna az idén különösen a tengerinél feltűnő. Nemesített vetőmag és műtrágyák iránt nagy a kereslet, a földmívelésügyi minisztérium részéről kiosztásra került nemesített vetőmagvakat mindenütt túljegyezték a kisgazdák, úgy hogy az összes igények nem voltak kielégíthetők. A tanyai lakosság érdekében kiadott belügyminiszteri rendelet, továbbá a Kamaránk területén újabban megnyitott iskolák és a sokféle megindult útépitések a lakosság körében kedvező hatást váltottak ki.

Kamaránk alelnöke 50 éves.

Kamaránk tisztikara Staub Elemér alelnököt 50-ik születésnapja alkalmából táviratilag üdvözölte, amire Kamaránk alelnöke válaszképpen a következő levelet intézte Kamaránk igazgatójához:

„Azért a nekem oly végtelen jól eső kedves meglepetésért és kitüntető figyelmért, amellyel a szívemhez nőtt dédelgetett kedvencünk, a Duna—Tisza közti Mezőgazdasági Kamara és annak kiváló tisztikara engem 50-ik születésnapom alkalmából üdvözölni oly szíves volt, lelkem mélyéből fakadó leghálásabb köszönetemet fejezem ki.

En, aki ott álltam ifjú intézményünk bölcsőjénél, s Veletek együtt átéltem az intézmény gyermekéveinek gondjait, most amidőn üdvözléseket fogadván, lepereg előttem együttmunkálkodásunknak 5 éve, — úgy érzem, hogy ez az üdvözlés, amelyben nekem részem van, több mint egy egyszerű udvariassági tény a Kamara elnökségének egyik tagjával szemben, mert ez az üdvözlés nem csupán ennek, hanem talán fokozottabb mértékben annak a munkatársnak szól akinek a lelke a kamaráért való közös munkában egygyé forrt a kamara tisztviselőkarának lelkével. Ez az egybeforrás nemcsak az Eszmében társult lelkek gondolatvilágának azonos voltát jelenti, de mutatja egyuttal

azt is, hogy ebben az egybeforradási folyamatban a lényeges együtttható alkotó elemet a kölcsönös tisztelet és megbecsülés szolgáltatja.

Lelkesedés a Kamara eszméjéért és önzetlen önfeláldozó munka ezért az eszméért egy materialista irányú világ felfogása közepette, kell, hogy az őszinte barátság érzetét váltsa ki azon férfiak között, akik erre a munkára vállalkoztak. A születésnap üdvözlés értékét előttem ez a momentum különös mértékben fokozza.

Fogadjátok tehát Te és a tisztviselő kar minden egyes tagja az én legőszintébb hálámnak, szeretetemnek és ragaszkodásomnak kifejezését. Ha a legutolsó évben a magam speciális gondjai kissé el is vontak Kamaránk munkásságától, úgy ne vegyétek ezt az én érdeklődésem lanygulásának. Isten segítségével rövidesen ismét a régi lelki kondícióba kerülök, s akkor ismét ki akarom venni a legteljesebb mérvben részemmet abból a munkából, amely a Ti egyéniségeteket oly rendkívül értékessé teszi a számomra, s amely munkának a megbecsülése engem a Ti meghitt munkatársatokká avat.

6456—1927. sz.

Meghívó.

A Duna—Tisza közti Mezőgazdasági Kamara igazgatóválasztmánya f. évi szeptember hó 20-án, kedden délelőtt 11 órakor a Kamara hivatalos helyiségében **ülést tart**, amelyre van szerencsém igazgatóválasztmányi tag urat tisztelettel meghívni.

Tárgysorozat:

1. Elnöki előterjesztések.
2. Igazgatói jelentés a legutóbbi választmányi ülés óta lefolyt eseményekről.
3. Költségvetés jóváhagyásának bejelentése. (Vaja.)
4. A gyümölcsösben szükségessé váló építkezések foganatosítása. (Vaja)
4. a) A Kamara végleges elhelyezése és lakbérmegállapítás. (Vaja.)
5. A tanyai és gyümölcsészeti szakosztály előterjesztései. (Igazgató.)
6. Ráth Árpád jelentése külföldi tanulmányútjáról.
7. Gesztelyi Nagy László igazgató jelentése külföldi tanulmányútjáról.
7. a) Növénytermelési ügykör ellátására tisztviselő felvétele
8. Kukoricamoly elleni védekezés ügyében kitűzött pályamunka eredményéről jelentés. (Kemény.)

Fizessen elő
kamaránk hiva
tálos lapjára, a

MAGYAR RÓNÁ-ra,

mely a legolcsóbb
szaktanácsadó minden
gazdasági kérdésben!

9. Jelentés a szentesi kiállításról. (Igazg.)
 10. Jelentés a belügyminiszter tanyai rendeletéről s a szentesi tanyakongresszusról. (Igazgató.)
 11. Jelentés a téli iskolákról; földadományok. (Vaja.)
 12. Növénytermelési munkánk új programja. (Szabó L.)
 13. Vetőmag- és műtrágyaakcióról jelentés. (Szabó L.)
 14. Bejelentések.
 15. Indítványok.
- Kecskemét, 1927. szeptember hó 11.

Purgly Emil s k.,
elnök.

Alapszabályok 9. §-a értelmében, akik a kamarai gyűléseken egy évnél tovább nem vesznek részt és elmaradásukat elfogadhatóan nem igazolják, a kamarai tagok közül törlendők.

Növénytermelés.

Rovatvezető: Szabó Lajos növénytermelési szakelőadó.

A homoki borsó (Peluschke).

A homoktalajok meghódításának és a kultúrtalajok közé leendő iktatásának nagyfontosságú kérdését a Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara által 1927. április hó 24-én Kecskeméten rendezett homoki nagygyűlésen tüzetesen megvitatták s örömmel állapíthatjuk meg, hogy a homoktalajok feljavításának érdekében mindig többen és többen fordulnak Kamaránk növénytermelési szakosztályához, hogy annak tanácsát, útbaigazítását kikérjék.

Sajnálattal bár, de őszintén meg kell mondanom, hogy nagykiterjedésű homoktalajainkat, nem műveltük kellő gondossággal, nem ápoltuk, hanem mostoha gyermekként kezelve, elerőtlenítettük. A homoktalajokat az egyoldalú szem, gyök és gumós termények forszírozásával még jobban kihasználtuk, de trágyázni kellőképen nem tudtuk.

Pedig a homoktalajokat is meg lehet javítani, a könnyű, laza homoktalajt is kultúrterület közé lehet iktatni, ha azokat előzőleg okszerűen kezelve feljavítjuk.

A homoktalajokat kétféleképp javíthatjuk fel. Ha azokon takarmánytermelés szempontjából homoki pillangósokat termelünk, vagy pedig zöldtrágya szempontjából szintén homoki pillangósokat termelünk.

A homoktalajokon rendszerint takarmánynak muhart, kölest, csalamádét termeltek gazdáink kevés eredménnyel, ahelyett, hogy homoktalajuknak megfelelő pillangós takarmánynövényeket termeltek volna.

A pillangós takarmánynövények termelésének nagyjelentősége főképp abban áll, hogy ezek a nitrogént, ezt a nagyon fontos növényi tápanyagot a légkőrből le tudják kötni és a gyökereiken képző dudorodásokban el tudják raktározni. Egy másik nagy jelentősége a pillangósoknak, hogy zárt tömeget alkotva elnyomják a gazt és erős beárnyékolásuknál fogva nem engedik kiszáradni a talajt.

A homoktalajokra Németországban sokkal nagyobb gondot fordítottak mint nálunk és a németgazdák homoktalajukat a homoki pillangósokkal, főleg a homoki borsóval megjavították és nagy termőképességűvé tették.

Ezt a homoki borsót (Peluschke) akarom jelen cikkemben a magyar gazdákkal is megismertetni.

A homoki borsó (Peluschke) Németországban tenyésztetett ki és onnan hozták be Magyarországra s ma már több uradalomban használják nagy sikerrel zöldtakarmánytermelés és zöldtrágyázás szempontjából.

A homoki borsó a könnyű laza talajon is jól diszlik, mert nem nagyon igényes a humusz és talajbaktériumok iránt. Dús, nagy levélzetű, megnő műtrágyázatlan területen 100 cm. magasra is, míg ha műtrágyát adunk alá megnő 150—170 cm. magasra. Nagy tömeghozamánál fogva és nagymennyiségű fehéreje tartalma miatt nagyon értékes takarmány növény, melyet zölden is, szénává szárítva is kitűnő étvággal fogyaszt a jószág. A homoki borsóból műtrágyázatlan területen vetve elértem kat. holdankint 128 q zöldhozamot, műtrágyázott területen (egy kat. holdra adtam 100 kg. kálit, 40 kg. mésznitrogént és 200 kg. szuperfoszfátot, azonban elégségesnek tartom, a 80—100 kg. kálit és 150 kg. szuperfoszfátot) 176 q zöldhozamot, olyan területen, ahol még sohasem termeltek pillangósokat s ahol azelőtt csak silány minőségű és csekély hozam rozs, muhar, vagy köles termett. Nagyjelentőségű ez az eredmény, mert ez megoldja a hemokterületeken a takarmány termelésének kérdését.

A homoki borsó kiváló nitrogéngyűjtő, nagy mennyiségben köti le a légkőrből a nitrogént és raktározza el dús gyökérzetén fejlődő légengyűjtő gumokban. A gyökérzetének hossza 15—25 cm. sűrű oldalgyökerekkel ellátva s az ezen fejlődő nitrogén gyűjtőgumók egy-két mm. átmérőjűek, tojásdad alakúak.

A nagytömegű és értékes takarmányhozam állattartás szempontjából fölötte fontos, a talajban visszamaradt tarló és gyökérrész pedig a talajjavítás szempontjából nyer nagy jelentőséget.

A homoki borsó kiváló csiraképességű és nagy csirázási energiájú, ami éppen a kezdeti fejlődés szempontjából előnyös.

A homoki borsó tavaszi növény. Vetik ősszel is, azonban ez csak kísérleti számba megy, mert az őszi vetés könnyen ki van téve a kifagyás veszélyének. A homoki borsót mindig tavasszal vessük és pedig kora tavasszal, még pedig őszi mély szántásba, vetés előtt egy jó erős fogasolást vagy tárcsázást alkalmazunk.

Ha takarmánytermelés szempontjából vetjük, akkor vessünk kat. holdanként 70 kg magot és keverjük hozzá 25 kg zabot vagy árpát támasznövényül.

Ha zöldtrágyázás céljára vetjük, akkor vessünk kat. holdanként 80 kg magot.

Hangsúlyoznom kell, hogy a homoki borsó vetőmagot legalább 5—6 cm mélyen vessük.

Ha takarmányt akarunk nyerni, akkor virágzaskor azonnal kaszáljuk le, mert ekkor adja a legnagyobb értékű s a legnagyobb hozamú takarmányt.

Ha zöldtrágyázás szempontjából vetjük, akkor szintén virágzaskor szántuk a talajba, azonban előzőleg hengereljük le, mert a zárt tömeget enélkül az eke nem fordítja jól alá. Ha túlságosan buja és magas a homoki borsó, akkor leghelyesebb előbb rendre lekaszálni s úgy a talajba szántani.

Kamaránk, hogy a gazdaközöniséget a homoki borsó vetőmaggal elláthassa, 300 q homoki borsó vetőmagot foglalt le és értesítjük a gazdaközöniséget, hogy a homoki borsó vetőmagoszukságát idejében jegyeztesse elő Kamaránknál, mert az érdeklődés már úgyis nagy és a kielégítést a jelentkezések sorrendjében fogjuk eszközölni.

A homoki borsó vetőmag vételára q-ként, ha azt a megrendeléssel egyidejűleg Kamaránk címére beküldik, 48 pengő, ha azonban később fizetik be, az esetben q-ként 50 pengő.

A szállítási költséget a megrendelő fizeti, a szállítást január hó végéig eszközölhetjük, mert ezideig tárolni tudjuk a homoki borsó vetőmagját. Zsákokat a megrendelők bérmentve kell, hogy küldjenek a tároló helyre, amiről az illetőket a megrendelés vétele után értesítjük.

Ezekben ismertettem azt a nagyjelentőségű és hazánk homoktalajainak kiválóan megfelelő pillangósnövényt és felhívom gazdátársaimat, hogy saját érdekükben ennek termelésére kísérleteket állítsanak be.

Szabó Lajos,

a Kamara növénytermelési osztályának előadója.

Kalászosok alá ne adjunk közvetlenül istállótrágyát, de szórjunk el kat holdanként 150—180 kg. szuperfoszfátot.

Az őszi műtrágyázása.

Ismeretes, hogy a műtrágya teljes hatását többnyire csak az ősszel vetendő növények alá adva szokta kifejteni, mivel ez esetben a bőséges téli csapadékban elég ideje van a műtrágya hatóanyagainak feloldódniuk, melyet a növény mindjárt hasznára is fordíthat s így sem a hatás-talanságtól, sem a táplálóanyagoknak a talaj molyébe való jutásáról nem kell oly mértékben tartani.

Az ősszel vetendő növényeknek úgyszólván mindegyike igen meghálálja a műtrágyázást, leginkább azonban a repce és az őszi kalászosok. Ez okból ezek műtrágyázását sohasem szabad elmulasztani.

Úgy a repcének, mint az őszi kalászosnak legfontosabb műtrágyája elsősorban a szuperfoszfát, melyből kat. holdanként 150—200 kg-ot vehetünk számításba. Ha géppel a műtrágyát sorba adjuk, úgy 80—120 kg. is elegendő.

A sortrágyázás, mint ismeretes, különösen a kezdeti fejlődést sietteti, az okból használata elsősorban a repcénél lehet megokolt, mivel a repcét első fejlődési időszakában oly sok veszedelem érheti, hogy sikeres termelhetőségének egyik feltétele az, hogy e kritikus időszakon mily gyorsan tud átesni. A sortrágyázásnak a kissé későn vetett kalászosoknál is nagy jelentősége van, mivel ezáltal a kései vetés hátránya elég jól kiküszöbölhető.

Ha földünk sovány, vagy régen nem kapott istállótrágyát, úgy a szuperfoszfáton kívül nitrogéntrágyát is kell használnunk.

A nitrogéntrágyák közül ez esetben, tekintve, hogy földünk sovány s így növényeinket az egész tenyészidőre kell ellátni nitrogénnel, csakis a lassan ható nitrogéntrágyák jöhetnek figyelembe, mint a kénsavas ammoniak és a mésznitrogén. E műtrágyákat azonban mindig szórva, a vetés előtt legalább 1—2 héttel adjuk s vagy fogással vagy a vetőszántással keverjük a talajba. Kat. holdanként kénsavas ammoniából repce alá 80—100, kalászosoknál 60—80, mésznitrogénből pedig repce alá 80—120, kalászos alá 80—100 kg-ot használhatunk.

A chilisalétromot az előbbi nitrogéntrágyákon kívül legfeljebb a kezdeti fejlődés gyorsítására adhatjuk, esetleg a szuperfoszfáttal együtt sorba. Ez esetben repce alá legfeljebb 30—40, míg kalászos alá 25—30 kg. lehet a legnagyobb mennyiség. Még helyesebb azonban e mennyiséget tavasszal fejtárgyának adni, de csak akkor természetesen, ha szükség van rá.

A repce, őszi árpa, búza és a kötöttebb talajokon termelt rozs alá rendszerint más műtrágyára nem is lesz szükség. Azonban búzát gyakran termelünk televényben gazdagabb homokon is, a rozs pedig a homoknak és tőzeg-

nek egyik főnövénye. E talajok pedig gyakran káliban is szegények, tehát az ily talajokon a káli pótlására is kell gondolnunk. A kálitrágyák közül egyedül a 40 százalékos kálitrágya jöhet figyelembe, melyből kat. holdankit 50—100 kg. lesz a legmegfelelőbb mennyiség. E mennyiséget összekeverhetjük a szuperfoszfáttal, amikor is a keverék kiszórása közvetlenül a vetés előtt történhetik. A kálit a szuperfoszfáttal együtt esetleg sorba is adhatjuk, ez esetben azonban 40—50 kg. is elég belőle.

(Magyaróvár)

Villax Ödön

m. kir. kísérletügyi asszisztens.

— **Száraz ősz és a vetőmagvak pácolása.** Őszi vetés közeledtével minden évben újra felvetődik a gazdánál az a kérdés, hogy mivel csávozza vetőmagjait, de, saját tapasztalatain okulva belátta, hogy a nedves gáliccsávázás mely nálunk el volt terjedve, különösen száraz ősz esetén, amilyen az idén is várható, veszélyes lehet. A néhány év óta amerikai példa után nálunk, elterjedt Porzol porpácolás ezt a veszélyt teljesen kiküszöböli és azonkívül összehasonlíthatatlanul egyszerűbb a Porzolt porpáccal való vetőmagpácolás. Az idén további oka is van a porpácolás előnybe részesítésének, mert általánosan panaszkodnak a gazdák, hogy a száraz időjárás közben kicsépett gabonában sok a sérült és repedezett szem. Közismert tény, hogy a gáliccsávázás az ilyen sérült vetőmagot csírázásában nagy mértékben károsítja és ennek következménye lényeges termés-csökkenés lehet, amint erre az idén is számos összehasonlítható kísérletek alapján szám-szerű bizonyítékokat is nyert midőn megállapíthatta, hogy a Porzol porpácolás után a rézgálic csávázásokkal szemben holdanként 50—60 kg., kivételes esetekben lényegesen több szemtermése volt.

A vetőmagvak tisztasága.

A vetőmagnak első és fontos kelléke, hogy az lehetőleg teljesen tiszta legyen.

Ha úgy megnézzük nagy átlagosan, hogy milyen vetőmagot vetnek gazdáink, ha mindjárt azt meg is rostálják és kisebb trierökön át is konkolyozzák, azt látjuk, hogy az így előkészített vetőmagvakban még mindig nagyon sok törött, apró szem, sok gyom és pelyvarész marad vissza. Ha most már a gazda azt számítja, hogy holdanként elvet ebből a vetőmagból 80 kg.-ot, akkor tulajdonképpen a 80 kg.-ból cca. 65 kg. lesz a csiraképes vetőmag, a többi 15 kg.-ot kiteszi a töröttszem, vagy csiraképtelen szem és gyom. Így a gazda tulajdonkép megcsalja saját magát, mert nem 80 kg. csiraképes magot adott a földbe, hanem 80 kg. súlyú keveréket vetett. Természetes az

ilyen vetőmag után nem számíthatunk oly sűrű vetésre és nagyhozamra, mert csak a csiraképes szemek fejlődnek növényre és hoznak termést, a csiraképtelen és törött szemek a földben elrothadnak, a gyommagvak pedig kikelve, tovább is gyomosítják a talajt és lényeges mennyiségű tápanyagot vonnak el a kulturnövényektől.

Kamaránk régi célja volt az, hogy felállítson egy modern vetőmagtisztító berendezést és most midőn a Hofherr és Schrantz Gépgyár konstruált és »Selektor« név alatt forgalomba hozott egy minden tekintetben megfelelő tisztító berendezést, Kecskemétre lehozattuk és a Gazdasági Gőzmalom telepén felállítottuk. A próbatisztítások oly kiváló eredményt mutattak, hogy a gőzmalom igazgatósága ezt a »Selektor« magtisztítógépet megvette és a gazdaközönség rendelkezésére bocsájtotta.

Ez a »Selektor« magtisztító berendezés bármily szemetes legyen is az a gabona, elmés szerkezeténél fogva külön választja a szép, súlyos, vetőmagnak alkalmas csiraképességű szemeket, külön választja a törött szemeket, külön választja a gyommagvakat és külön választja az apró, szorult, vetésre nem alkalmas szemeket s így a gazdaközönség olyan vetőmaghoz jut, amelynek minden egyes szeme csiraképes.

Felhívjuk a gazdaközönség figyelmét erre a nagyfontosságú vetőmag tisztítógépre és ajánljuk, hogy a vetőmagjait tisztítás céljából szállítsa be Kecskemétre a Gazdasági Gőzmalom telepére, ahol olcsón csekély 5 %-kért tisztítják meg a vetőmagot.

Együttal ajánljuk, hogy a törött szemeket és a gyommagvakat mindjárt ott daráltassa meg, mert így dara alakjában jobban értékesíti a jószágával és egyuttal a magvakat is megsemmisíti, mert ha ezeket odahaza a baromfiainak kiszórja, akkor csak a törött szemeket fogyasztják el, míg a gyommag nagyrészt meg-hagyják és a gyommagból kikerült gyomok tovább élednek. Az apró, szorult, vetőmagnak nem alkalmas szemeket pedig lisztte őrltetheti a malomban.

Ha figyelembe vesszük, hogy épen a szorgos vetési munkálat alatt mennyi időt vesz el vetőmagunk kirotálása és kikonkolyozása, amidőn e célra vagy egy cselédet vagy nap-számot alkalmazunk, és ha figyelembe vesszük hogy otthon még sem tudjuk kellőképpen kitisztítani vetőmagunkat, akkor beláthatjuk, hogy kiváló tisztító berendezésen 100 kg. vetőmagnak megtisztogatása 5 kgr. díjért igazán csekély. Ezt az 5 kgr. díjat nem is a tisztított gabonából hanem a tisztítatlan vetőmagból vonja le a Gazdasági Gőzmalom.

Ha most már figyelembe vesszük azt, hogy az így kitisztított mag teljesen tiszta, megtérül

a fizetett díj busásan, mert ily esetben nem is kell 80 kg-ot vetnünk, hanem elég csak 70 vagy 75 kg., mert a tisztító berendezésén áttisztított vetőmag mind csiraképes.

Azok a gazdák, akik a Gazdasági Gőzmalom »Selektor« tisztító berendezésén áttisztított vetőmagot vetnek, meg fognak győződni jövő évi termés hozamuk alkalmával, hogy mit ér a tiszta vetőmag, de meggyőződhetnek mindjárt a kelés után is, amikor látják vetésük sűrűségét és zártságát.

Szabó Lajos

a Kamara növénytermelési szakelőadója.

Állategészségügy.

Rovatvezető: Dr. Buzna Dezső,
a Kamara Bakteriológiai Intézetének vezetője.

A legapróbb élőlények, — a baktériumok életéről.

Értékes élelmiszerünk, a tej, kitűnő szaporítója a beléje jutott baktériumoknak s ha tisztátlanul kezelik, még sokszorozódik a baktériumoknak a száma, úgyhogy a piaci tejnek egy-egy literjében sok millió, sőt gyakran néhány millió sőt milliárd baktérium is található.

Néhány milliárd! Szédítő nagy szám! Mekkora az a baktérium? Lehetséges ez? Bizony igenis lehetséges, ezen nincs mit csodálkozni, ha meggondoljuk, hogy ezek rendkívül piciny, apró lények, amelyeknek nagyon kevés hely kell. Hisz oly végtelen kis lényekről van szó, amelveknek méreteit, nagyságát csak a milliméter ezredrészével, a mikronnal tudjuk megállapítani. Mindenki tudja, hogy egy méter ezredrésze a milliméter, apró kis valami és a baktérium nagyságát a milliméternek néhány ezredrészével mérik. A baktérium hosszúsága néhány ezred milliméter, vastagsága pedig csak 1—2 ezred milliméter, de legtöbbször ennél is kevesebb.

Ezek után aztán érthetővé válik az, hogy 1 liter víznek tizedrészében, azaz 1 köbmilliméterben, vízcseppben több száz, sőt ezer-millió baktérium is elfér.

Az ilyen apró, parányi lények, mint a baktériumok természetesen csak erős nagyító eszköz segítségével láthatók. Ilyen nagyító eszköz a mikroszkóp, mely 800-, 1000-, 1500-, 2000-, szoros nagyításban mutatja meg a baktériumokat és azok vizsgálatára alkalmassá válik. Ezen eszköz segítségével megvizsgálhatjuk a legtöbb fertőző betegségeknek okozóit, így pl.: lépfene, sertésorbánc, baromfikolera, tetanus, sercegő-üszög és még sok más betegségnek az okozóit. Csakhogy vannak aztán olyan apró baktériu-

mok is, amelyeket a legerősebben nagyító mikroszkóp segítségével sem tudunk meglátni, illetve észrevenni. Ilyenek pl.: a kanyaró, a himlő, a spanyol láz, a skarlát, a veszettség, a sertéspestis, a ragadós száj- és körömfájás, a keleti marhavész és még sok más betegségnek az okozói.

Alakjukat tekintve, ezek az egysejtű lények bizony eléggé változatosak, mindazonáltal 3 fő típusát, főbb alakját szokás megkülönböztetni és pedig 1. *gömb*, vagy golyó alakú, 2. *pálcika* alakú és 3. *csavar* alakú baktériumokat.

A *gömb*, vagy *golyó* alakú baktériumok, melyeket még *kokkus*-nak is neveznek, lehetnek kisebbek és nagyobbak. Előfordulhatnak kettesével, hármassával, négyesével összetapadva sőt gyakran nagyobb számban tapadnak össze és szőlőfürtre emlékeztető alakban csoportokat alkotnak. Ilyen kokkusok súlyos gennyedéseket, orbáncot, gyermekági lázat, stb. okozhatnak. A golyó alakú baktériumok továbbá láncokká is sorakoznak s olvasóra emlékeztetnek, ezek idézik elő a lovak mirigykórját. Nem ritka eset az sem, hogy ha a golyó alakú baktériumok kettesével fordulnak elő, szabad oldaluk nem kerek, hanem elhegyesedő, mint például a tüdőgyulladás lándzsaalakú baktériumán látható.

A *pálcika* alakú baktériumoknál is — miként a gömbalakúaknál — több alaki féleséget különböztetünk meg. Ezeket közönségesen *bacillus*-oknak nevezik és vannak közöttük rövidebbek, vagy hosszabbak. A sertésorbánc bacillusa a legkisebb és legvékonyabb, a lépfene bacillusa a leghosszabb és elég vastag, a tüdővész bacillusa pedig karcsú, nyulánk, az egyik, vagy mindkét végén bunkószerűen duzzadt a difteritisz bacillusa. A betegségokozó bacillusok közül a leghosszabb a rosszindulatú vizenyő bacillusa. Néha a bacillusok lánc alakban sorakoznak, úgyhogy hosszú fonatokat alkotnak. Vannak aztán orsóalakú és más formát öltő bacillusok is.

A *csavar* alakú baktériumok vagy *spirillum*-ok közül legegyszerűbbek azok, amelyek erősen görbült pálcikához, vesszőhöz hasonlóak és némelykor az alakjuk dugóhúzóra emlékeztet, pl.: a vérbaj okozója dugóhúzó szerű, az emberi kolera baktériuma pedig kifli alakú.

Ámde a baktériumok nem tartják meg mindig az előbb említett alakjukat, idővel, mikor már megöregszenek és ha kedvezőtlen körülmények közé kerülnek, megsínylik és a baktériumokon bizonyos alaki rendellenességek mutatkoznak, elvesztik rendes alakjukat. Így tehát a baktériumok is megérik az idő vasfogát. Így a baktériumok is megrokkannak, meggörbülnek s különböző alakokat vehetnek fel, pl. a bacillus golyó alakú, vagy duzzadt végű lesz.

Említettem volt, hogy ha a baktériumok kedvezőtlen körülmények közé kerülnek, alakjukat megváltoztatják s a végén elpusztulnak. Némely baktériumfajnak viszont az a tulajdonsága, hogy ha ismét kedvező viszonyok elé kerül, gyorsan elszaporodik. A baktériumok szaporodása nagyon egyszerűen megy végbe és pedig úgy, hogy a már kifejlődött baktérium egyszerűen két egyenlő részre oszlik s egyből kettő lesz és ha a kedvező viszonyok tovább is tartanak, akkor kettőből lesz 4, négyből 8, nyolcból 16 új baktérium és így megy az tovább. Vannak baktériumfajok, melyeknek szaporodása hasonló ahhoz, amikor a hernyó kikel a petéből, így csak azok szaporodnak, amelyek *spórával* bírnak. Az oszlás kedvező körülmények között 20—50 percenkint ismétlődik. A baktériumoknak ez az igen nagy szaporodása a valóságban nem történik meg, mert sok baktérium elhal még mielőtt utódai volnának, illetve keletkezhetnének.

A baktériumok egyik nagy csoportjának jellemző életnyilvánulása az önálló mozgás, amelyet testükből kinyúló *ostorkák* segítségével végeznek. Az olyan baktérium, amelynek ostorkája nincs, nem tud önállóan mozogni, mozdatlan.

Hogy a baktériumok élni és szaporodni tudjanak, táplálékra van szükségük, illetve szükségük van arra, hogy a táplálékot valahonnan felvehessék. Táplálékukat a baktériumok a legkülönbözőbb anyagokból szedhetik magukba, átlag azonban az u. n. szerves anyagokat használhatják fel táplálékkul. Vannak aztán olyan baktériumfajok, melyek táplálékukat csak élő szervezetből szedhetik, illetve táplálékukat csak élőszervezetekben találják meg. Ilyenek az összes betegségek okozó baktériumfajok, amelyek azután előidézhetik a veszedelmes, járványos, fertőző betegségeket. Legfőbb életfeltételei a baktériumoknak: a bizonyos fokú *nedvesség*, megfelelő *levegő* és kellő *hőmérséklet*. A baktériumok különböző életjelenségeit, tulajdonságait mesterségesen tenyésztve jól megfigyelhetjük. Ily célra különleges eljárásokkal elkészített anyagok, az u. n. *tenyésztőanyagok* szolgálnak, megfelelő hőmérséklet mellett. Ilyen tenyésztőanyag sokféle van. A leginkább használatosak: a megfelelően elkészített *húsleves*, *tej*, a *vérsavó*, a *zselatina*, a különböző tengeri moszatokból készült *ágár*, *ágár*, a főtt burgonya stb. Ha a baktériumokat az előbb említett tenyésztőanyagok egyikébe tesszük, mint mondani szokás »beoltjuk«, beoltás után bőségesen elszaporodnak. A baktériumok fajaik szerint gyorsabban, vagy lassabban szaporodnak. Pl. a lépfene bacillusa 1 nap alatt, a tüdővész bacillusa pedig 2—3 hét után kezd szaporodni, illetőleg kifejlődni. Ma már a legtöbb baktériumfajt sikerült mester-

ségesen tenyésztetni, de vannak még egyes fajok, amelyek nem tenyésztethők mesterséges táptalajokon.

A baktériumok fajaik szerint különböző szerkezetű és színű csoportokban, az u. n. *kolóniákban*, vagy másképen *baktériumtelepeken* fejlődnek. A baktériumfajok csoportjainak, kolóniáknak a színe onnan van, hogy a baktérium testében színyanyagok, festékek képződnek. A baktériumok általában szürkés-sárgás fehér kolóniákban fejlődnek, de vannak egyesek, melyeknek telepei élénk színben tűnnek elő. Pl. piros színű festéket termel a *Bacillus prodigiosus* zöldes kék színű a *Bacillus pyocyaneus*, kékes színű a *Bacillus cyanogenes*, stb. Az élénk színű festéket termelő baktériumfajok károkat is okoznak azzal, hogy élelmiszereinkben, pl. a tejben, a halaknál, különösen a szardinia-féleségeknél néha elszaporodva, azokat megfestik és megromtják. Némelykor az emberi verejték, izzadás vörös, sárga, kék színű lehet. Az ilyen színű verejtéket, izzadást szintén baktériumok idézik elő. Az ember bőrén ilyen festéket termelő baktériumok akkor szaporodnak el, ha piszkos a bőrfelület s ilyenkor megfestik a verejtéket.

Vannak egyes baktériumfajok, amelyek sötétben fényt árasztanak s a fejük szentjánosbogár fényére emlékeztet. Ezeket a baktériumokat *világító baktériumoknak* nevezik. Legnagyobb részük csak tengerben él és éjszakánként szép kékes-zöld fényt árasztanak a víz felületén. Némelykor észlelhető az is, hogy egyes élelmiszerek, de különösen hús- és halak, rákok sötétben világítanak. A hús- és halak ezen baktériumok által okozott világítása előhírnöke a rothadásnak, a hús megromlásának. A világító baktériumok az emberre és állatokra nem ártalmasak, csak némely tengeri állatot, rákot képesek megbetegíteni halálosan, amelyek aztán *világító kórságban* pusztulnak el.

A világító baktériumok árasztotta fény hideg, de azért a baktériumok fejlesztenek meleget is. Mint minden élő szervezet, a baktérium is termel meleget, bár ez a meleg nem nagy, de némelykor, ha sok melegtermelő baktérium van jelen, akkor a fejlesztett hő elég jelentékeny lehet. Ismeretes, hogy valamely hulla, legyen az emberi, vagy állati, mielőtt rothadni kezd, felmelegszik. A rothadást a baktériumok indítják meg s el is végzik, miközben bőven táplálkozva, erősen elszaporodnak. A rothadást előidéző baktériumoknak nagy tömege okozza a rothadó trágya felmelegedését, amit azután a mezőgazdák, de különösen a kertészek a melegágyak elkészítésénél felhasználnak. Ugyanez a magyarázata annak a jelenségnek, ami az egyszerű ember előtt érthetetlen, hogy a sörgyárakban a maláta és csíráztatott árpa felmelegszik önmagától, a papírgyárakban a rothadó

papirhulladékok pedig lángra lobbannak. Hasonló magyarázattal bír a nedvesen összegyűjtött szénának öngyulladás is. Ma már minden gazdaember tudja, hogy a nedves szénát felhalmozni nem szabad, mert könnyen kiteszi annak, hogy befulladjon, mivel a nedvesen összehalmozott szénában a rothadási baktériumok hamar elszaporodnak s a baktériumok nagy tömegei által létrehozott meleg meggyújthatja a szénát.

A baktériumok életműködésük közben azon anyagokból, amelyekből táplálkoznak, még más jelentékeny anyagokat is termelnek. Az általuk termelt anyagok nagyon sok félék lehetnek, a legegyszerűbbektől a legmagasabb rendű vegyületekig váltokozhatnak s közben azt az anyagot, amelyben élnek, megváltoztatják. Egyike a legfontosabbaknak az működésük, hogy *különböző erjedéseket* idézhetnek elő. *A tejsavas erjedést* a tejsavbaktériumok idézik elő. Az aludt tejet, ezen baktériumok idézik elő, ha a tejben bőségesen elszaporodnak. Az ecetgyártásnál az *ecetsavbaktériumokat* használják fel. Ezek idézik elő az ecetes erjedést; a borszeszt ecetsavvá alakítják át.

Nagy hasznára vannak az emberiségnek a vajsavas baktériumok is, melyek a vajsav erjedést idézik elő, s ezen munkájukkal úgy az állati, mint növényi testeket szétbontják De ezen baktériumok kárt is okozhatnak, mert a szétbontást ott is végezhetik, ahol nem kívánatos, pl. avas ízűvé tehetik a bort, vagy sört, vagy pedig a bevermelt takarmányokat. Ezekhez hasonlóan vannak oly baktériumfajok, melyek bizonyos anyagot *nyúlóssá* tesznek. Ezen baktériumfajok nagy bajt okoznak a mezőgazdaságunk terén a tejgazdaságokban; a tejet tapadó tömeggé változtatják meg. A liszt, illetőleg kenyér, vagy tésztaeműek ezen baktériumoktól nyúlós kellemetlen lesz. Ezenkívül még nagyon sok más elváltozásokat idézhetnek elő különböző anyagokban.

Végezetül még egy pár szóval akarok megemlékezni azokról a nagyon mérges anyagokról, amiket a baktériumok produkálnak. A *baktériummérgeket* három főcsoportba lehet sorozni: megkülönböztetnek *baktériumprotein*-eket, *ptomain*-okat és *toxin*-okat. A baktérium által termelt mérgek nagyon mérgezők s nagyon kis mennyiségük halált okozhat. Pl. a *tetanusz bacilus* (dermedőgörcs) által termelt mérge oly mérgező, hogy 1/4000 gr-nyi mennyisége elpusztít egy lovat és 0.0023 gr-nyi mennyisége pedig egy felnőtt embert. A kolbászmergezés bacillusának a mérge (toxinja) oly erős mérge, hogy a kísérleti házinyulat 0.0001 gr-nyi mennyisége 3 nap alatt elpusztít. A difteritisz betegség bacillusának a mérgeének egy gr-nyi mennyiségével egy lovat lehet elpusztítani.

A baktériumok élete tehát figyelemre méltó azért is, mert az orvosi tudomány, a mező-

gazdaság és az ipar egyes ágai beláthatatlan lények életkörülményeinek pontos megállapítása után indultak hatalmas fejlődésnek s ezek igazolják azt, hogy a bakteriologiai tudomány ma már nem teljesen ismeretlen előttünk.

Dr. Buzna Dezső.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

A tiszavidéki kiállítás.

A Szentesen október 1-től 5-ig Kamaránk intenzív közreműködésével rendezendő mezőgazdasági, ipari és kulturális kiállítás nemcsak az Alföld, hanem az egész ország közönségének a figyelmét magára vonta. Az a lázas mozgalom, amely a szentesi helyi rendező bizottságot eltölti, az az igyekezet, amely a társrendezők mint a Falu Országos Földmíves Szövetsége, a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége, Kamaránk részéről megnyilvánul, azt a reményt juttatják kifejezésre, hogy ez a kiállítás s a kiállítással kapcsolatos gazda és kulturális események olyan méretűvé fognak kidagadni, amelyhez fogható eddig az ország egy vidéki városában sem volt. Az egész Alföld megmozdulása lesz ez, amelyről nem is szabad elmaradni egy alföldi gazdának sem. Ez a *mi* kiállításunk, ez a *mi* ünnepélyünk, az *alföldi gazdaközönségé* s így kötelességünk minden erővel és eszközzel odahatni, hogy minél hatalmasabb, minél eredményesebb, minél nagyobb szabású legyen ez az alföldi gazdagmozdulás.

Ezen az öt napon annyi tanulási lehetőség, annyi látni, nézni és hallani való lesz Szentesen, hogy onnan nem szabad elmaradni egy alföldi gazdának se, hiszen az egész kiállítás és az ezzel kapcsolatos gazda és kulturális események az Alföld gazdaközönsége érdekében rendezetnek, tehát az Alföld minden számottevő gazdájának meg kell ott jelenni.

Különösen felhívjuk a figyelmét az alföldi gazdasági egyesületeknek, gazdaköröknek, mezőgazdasági bizottságoknak, fogyasztási és hitel-szövetkezeteknek, népművelési bizottságoknak, hogy látogassák ezt a kiállítást, vegyenek részt ezeken a gazdaeseményeken, hogy az alföldi gazda öntudata, összetartása erősödjék, amelyből úgy az Alföldre, mint a gazdaközönségre csak előny származhatik.

A kiállításra és a vele kapcsolatos gazdasági és kulturális ünnepségekre féljegyek kaphatók a kiállítás rendező bizottságától. Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a féljegyet, — amely csak korlátozott számban áll rendelkezésre — minél előbb megrendeli és vele együtt megrendeli a belépőjegyet is.

A Csanád-Arad-Torontálvármegyei mezőgazdasági bizottság Purgly Emil főispán elnöklete alatt ülést tartott. Elnök megnyitójában rámutatott a Kamaránk által létesített intézmények jelentőségére és ezzel kapcsolatban a szikes- és homoktalajok javításának szükségességére, a szőlőtermelés és borértékesítés nehéz helyzetére. Meiszner Ernő gazd. főfelügyelő, előadó a mezőőri szolgálat hiányaira hivatva fel a bizottság figyelmét és javaslatára a bizottság elhatározta, hogy megkeresi a vármegye alispánját a mezőőri szolgálati viszonyainak oly értelmű rendezésére, hogy a mezőőrök fontos hivatásuknak meg tudjanak felelni. Ugyancsak megkeresést intéz a jogtalan elszántások következtében megszükkített mezei dűlőutak rendezése végett. Elhatározta még a bizottság, hogy felhívást intéz a járási mezőgazdasági bizottságokhoz, hogy a járásuk területén előforduló mezőgazdasági vonatkozású — a községi mezőgazdasági bizottságoktól beszerzendő — ügyekről havonként jelentést tegyenek, hogy a központi mezőgazdasági bizottság megfelelő intézkedést tehessen.

A monori járási mezőgazdasági bizottság június hó 15-én tartott gyűlésén dr. Kégl János elnök a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara működését és a Kamara által létesített intézményeket ismertetve, Targyalta a bizottság a gyümölcsfa és szőlő különféle kártevői elleni védekezést és elhatározta, hogy az evvel kapcsolatos intézmények, úgymint rovartani, vetőmag és növénykísérleti állomások stb. jegyzékét a bizottság tagjaival közölni fogja. A járási utthalózat kifejezésére nézve. Dr. Kopa Károly járási főszolgabíró támogatását kérte. A bizottság Forster István járási gazd. felügyelő bejelentése alapján örömdetesen vette tudomásul, hogy a járásban két község kivételével a haszonállat létszám emelkedett, javaslatára elhatározza, hogy a törvényhatóságtól a vonatkozó szabályrendelet oly irányú megváltoztatását kéri, miszerint egy-egy tenyészbikára csak 50 darab tehén számitassék. A bizottság végül még egyes fagykár által sújtott községek vetőmagszükségletének beszerzéséről gondoskodott.

Tanyai Élet.

Rovatvezető: Dr. Gesztelyi Nagy László igazgató.

Készül a tanyai naptár.

Kamaránk 3 éves törekvése vált valóra akkor, amidőn a tanyai lakosság különleges helyzetének megfelelőleg annak érdekében önálló tanyai naptárt adunk ki illetőleg juttatunk a tanyai lakosság kezébe. Ez önálló tanyai naptárral az a célunk, hogy munkatársainkká tegyünk minden tanyán lakó egyént abban a nagy mozgalomban, amelyet 4 év óta folytatunk a tanyai lakosság előbbrevitele érdekében. Kamaránk a napokban küldi szét a körleveleket a tanyai naptár terjesztése ügyében, amelyet az alábbiakban közlünk:

A tanyakérdés az utóbbi időben minden vonatkozásban kezd a közérdeklődés előterébe kerülni. A kormánykörök mind nagyobb és nagyobb mértékben foglalkoznak a tanyai lakosság különböző bajaival, panaszaival s igyekeznek a lehetőséghez képest mindent elkövetni, hogy a tanyai lakosság helyzete minél kedvezőbb legyen.

Ebben a nagyszabású tanyai munkában a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara jár elől, amely intézmény évek óta állandóan fáradságot nem ismerve dolgozik azon, hogy ráterelődjék

a tanyai lakosság bajára a közfigyelem, hogy a tanyai bajok és panaszok illetékes helyekre jussanak el, hogy az ország közvéleménye megismerje e nagy nemzeti problémát és hogy tervszerű, céltudatos munka induljon meg a tanyai lakosság helyzetének javítása érdekében. E tekintetben már örömdetes eredményekre lehet rámutatni. A belügyminiszter úr nem régen megjelent rendelete a tanyai közigazgatási kérdéseket egy csapásra megoldani igyekszik. Most az a törekvés nyilvánult meg, hogy a többi érdekelt minisztereket is rábírnak a tárcájuk keretébe tartozó kérdések mielőbbi megoldására.

A mezőgazdasági kamara eddigi 4 esztendő tanulmányozásának eredményeként a tanyavilág mint önálló gazdasági és kulturális egység áll előttünk s ezért a tanyai lakosság érdekében egész különleges elbánást és intézkedéseket kell véghezvinni.

A tanyai népnek egészen különleges az élete, s elűtő az nemcsak a városi, hanem a falusi lakosétól is. A falusi lakos megkapja a postáját, hozzá tud jutni az orvoshoz, a járlatlevélhez, az adófizetéshez, szóval bármilyen ügyben a községi előjáróságot, a községi jegyzőt felkeresheti. Gyermekei ott járhatnak iskolába. Járhat templomba hitét mélyíteni. Ha betege van könnyen kap orvost és patikát. Ha Isten áldása közeledik háza felé, kéznél kapja a szülésznőt. Nem kell fél napokat eltölteni egy jelentéktelen dologgal, ha a messze tanyáról a községbe, vagy városba megy. Termelhet mindent, mert a piacon tudja értékesíteni. Nem így áll a tanyai lakos, aki mindezekből semmit sem kap, sőt sokszor meg nem érdemelt elbánásban van része, mintha nem is adófizető polgára volna ez országnak.

Ezek a gondolatok érlelték meg a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara vezetőségében, illetőleg a Kamara kebelében alakult tanyai szakosztályban azt a meggyőződést, hogy a tanyai nép kezében az Ő viszonyainak legjobban megfelelő s minden életkörülményére kiterjeszkedő s minden bajában, támogató, tanácsot adó Naptárt adjunk, amely a tanyai gazdaközönségnek tanáccsal, útmutatással szolgál, emellett szórakoztat és a tanyai lakosságot tájékoztatja a tanyakérdés mai állásáról, azokról a törekvésekről, amelyek a tanyai lakosság érdekében megindultak, továbbá az Alföld egész tanyavilágát, az összes tanyai lakosokat munkatársainkká tegyük abban a nagy munkában, amelynek végső célja a tanyai lakosság gazdasági, közigazgatási, közegészségügyi, kulturális előbbrevitele.

Különösen hívjuk segítő társainkul az alföldi tanyai lakossággal rendelkező tanyai gazdasági egyesületeket, gazdaköröket, községi, járási, városi és vármegyei mezőgazdasági bizottságo-

kat és népművelési bizottságokat, tanyai lelkészeket és tanyai tanítókat, vegyék kezükbe a nemzeti alapon álló Tanyai Naptár terjesztését, legyenek segítségünkre abban, hogy a tanyai lakosság előbbrevitele érdekében kitűzött célunkat ezuton is minél inkább megözelithessük.

Arra törekedtünk, hogy e naptár olyan áron kerüljön a tanyai lakosság kezébe, amelyet a legszegényebb tanyai ember is meg tud fizetni. Ezért szabtuk meg annak nagybani árát 40 fillérben, kicsinybeni árát pedig 60 fillérben. Tehát az, aki nagy tömegben 50—100 vagy ennél is nagyobb példányszámban rendeli meg, darabonként 40 fillérért kaphatja.

Kérve azért mindazokat, akiknek a tanyai magyarság sorsa szívéükön fekszik és a tanya előbbrevitele érdekében dolgozni akarnak, hogy e naptár terjesztéséért mindent kövessenek el.

A naptár kiadója Wodianer nyomda Budapest, Dalmady Győző-útca 3. A megrendelések és egyéb megkeresések oda intézendők.

A „Duna—Tiszaközi Körzeti Mezőgazdasági Hitelszövetkezet, mint az O.K.H. tagja“

Kecskemét, Rákóczi-út 32—34.

Saját székház.

ellátja tagjait:

olcsó hitellel (váltóra vagy kötelezvényre) **cséplési szén** (prima porosz és hazai) **tűzifával** (2 éves vágású prima bükkhasáb) **műtrágyával** (közvetlenül, gyári áron) **rézgáliccal** (garantált 98—99%-os)

elfogad: **betéteket** (könyvecskére vagy folyószámlára), **megbízásokat** (átutalásokra és egyéb bankszerű műveletekre),

vesz: **gyapjút** (kész árut vagy elővételben magas előleggel) **mindezt a gazdákra nézve legelőnyösebb** feltételek mellett. Jegyezzon üzletrészt minden 100 holdon felüli földbirtokos és haszonbérlo!

Forduljon bizalommal a gazdák hitelszövetkezetéhez!

Nemzetünk jövője s a gazdák boldogulása a termés nagyságától függ, amit jó talajmíveléssel, istálló és műtrágyák bő használatával lehet elérni.

Időjárás.

Rovatvezető: *Dr. Sávoly Ferenc*, az Orsz. Meteorológiai Intézet agrometeorológiai osztályának vezetője.

Időjárás.

1927. augusztus.

Két kamaraterülete van az országnak, amelyen az augusztus időjárása különösen nem viselkedett kielégítően. Az egyik az alsódunántúli, a másik a Duna—Tiszaközi Kamara. A kettő közül is a rosszabb sorú a Duna—Tiszaközi, ahol a legnagyobb aránytalanságokat látom az egész országban a két fő időjárási elem között, a hőmérséklet és a csapadék között.

Az időjárás kedvezését ugyanis nem lehet sem egy bizonyos adott meleghez, sem pedig egy bizonyos csapadékmennyiséghez kötni. Hogy az időjárás a mezőgazdaságra nézve kedvező legyen, ahhoz kell, hogy az eső és a meleg egymással arányban álljon. Nagyobb melegen a növénynek mindig több vízre van szüksége, mint kisebb melegen, amiben persze a talaj kötött, vagy laza voltának is még nagy szerepe van. Hazai növényeink az évszázadok folyamán többnyire megszokták időjárásunk átlagát. De azért megcsúszhat, hogy túlnagy meleg mellett még az átlagos, más szóval normális eső is kevés, amiként a fordított eset is előfordul, hogy a normális esőmennyiség sok, tisztán azért, mert a kísérő meleg nem elég nagy. A Duna—Tiszaközi Kamaraterület tömördek laza összetételű talaján azonban alig-alig fordul elő, hogy nyári időben az eső valamikor sok lenne a hőséghez mérten és éppen azért válik az időjárási helyzet ezen a vidéken tragikussá, mert azok az esetek vannak igen nagy számban képviselve, amikor a hőmérséklethez viszonyítva az eső mennyisége kevés.

Ilyen volt a helyzet a Kamara területén az elmúlt augusztusban is. Kecskeméten a hónap folyamán 14, Szegeden 15 napon emelkedett a hőmérséklet 30 C fok fölé és eljutott 35, 36 fokhoz is. A hónap fele tehát kifejezetten kánikulás volt s csak súlyosbitotta a helyzetet, hogy augusztus első 10 napján kivétel nélkül 30 foknál melegebb volt az idő. A további 21 napon a nagyobb meleg már csak hosszabb-rövidebb hűvösebb szakaszokkal tarkázva lépett fel s így ez a kétharmada a hónapnak valamivel előnyösebb volt a mezőgazdaságra nézve, mint az első harmad. A fenti megállapítás értelmében tehát éppen ebben a forró harmadban lett volna a nagyrészt homokos talajnak nagy szüksége gyakori és bővizű esőkre. Sajnos, nem így történt, mindenütt több volt az eső az országban mint a Kamara területén. Dunántúl már 4-én kapott szép esőt, a Duna—Tiszaközön és a Tiszántúl alján alig

esett valami, 9-én országos nagy eső volt, csak éppen a Kamara területén szerénykedett el néhány milliméterre, hasonlóképen esett ki a kamarai kerület a 12-iki és a 15-iki közepes nagyságú esőkből is. Az első komoly eső a Duna—Tisza közén csak augusztus hó 16-án következett be, az addig tartó, nem sokkal jobb, mint teljes szárazság alatt pedig a növények rendre kiszáradtak, vagy fejlődésükben károsan elmaradtak. Itt elsősorban a legelőfűvekre takarmányokra, meg a tengerire gondolok. A 16-iki eső talán még sok veszettnek hitt gazdasági értéket megmenthetett volna, ha folytatása lett volna. Am utána nemcsak a Kamara területén, hanem az egész országban 10 napos tökéletes szárazság következett be, alig kiszámítható káros hatással a mezőgazdaságra. Hogy ebben a teljes szárazságban a hőmérséklet lényegesen megcsökkent, az előző perzselő idő után a Kamara területén már nem sokat számított. Augusztus 26-ától fogva azután megjavult az idő, de a Kamara területén ez is sokkal kisebb méretű volt, mint bárhol másutt. Ezeknek az utolsó napoknak jobb esői hozták magukkal, hogy ez a mindenképen károsan száraz hónap végeredményben mégis kamarai átlagban 55% többlettel zárul. Hogy az augusztus végén is fennállott nagy különbségeket lássuk, szembeállítok néhány adatot: augusztus 30-án Türkevén 72, Szolnokon 60, Debrecenben 54 milliméter, ellenben Szegeden 11, Oroszán 5, Békéscsabán 7, Szentesen 4 milliméter az eső. A Duna—Tisza közén azonban mégis 14-től 28 milliméterig terjed.

Ezzel a szembeállításal az olvasó már most helyesebben fogja megérteni az alábbi országos esőkimutatást:

Csapadék: Eltérés a normális mennyiségtől:

Felsődunántúli kamara:

Fejér	—	—	—	—	—	102 mm.	+	76%
Győr, Moson, Pozsony	—	—	—	—	—	45	—	21
Komárom, Esztergom	—	—	—	—	—	98	+	85
Sopron	—	—	—	—	—	53	—	24
Vas	—	—	—	—	—	69	—	39
Veszprém	—	—	—	—	—	160	+	139

Átlag: 97 " + 45 "

Alsódunántúli kamara:

Baranya	—	—	—	—	—	88 mm.	+	42%
Somogy	—	—	—	—	—	125	+	79
Tolna	—	—	—	—	—	117	+	105
Zala	—	—	—	—	—	121	+	49

Átlag: 114 " + 68 "

Tiszajobbparti kamara:

Abauj	—	—	—	—	—	143 mm.	+	151%
Borsod, Gömör	—	—	—	—	—	124	+	134
Heves	—	—	—	—	—	97	+	90
Nógrád, Hont	—	—	—	—	—	91	+	86
Zemplén	—	—	—	—	—	152	+	145

Átlag: 115 " + 117 "

Tiszántúli kamara:

Békés	—	—	—	—	—	48 mm.	—	2%
Bihar	—	—	—	—	—	117	+	121
Hajdú	—	—	—	—	—	123	+	137
Szolnok	—	—	—	—	—	111	+	136
Szabolcs, Ung	—	—	—	—	—	133	+	122
Szatmár, Ugocsa, Bereg	—	—	—	—	—	101	+	58

Átlag: 106 " + 100 "

Duna—Tisza közti kamara:

Bács	—	—	—	—	—	89 mm.	+	62%
Csanád, Arad, Torontál	—	—	—	—	—	31	—	37
Csongrád	—	—	—	—	—	40	—	20
Pest	—	—	—	—	—	94	+	88

Átlag: 79 " + 55 "

Országos átlag: 101 " + 74 "

+ = többlet, — = hiány. Dr. Sávoly Ferenc.

Terméseink nagyságát
legegyszerűbben és legbiztosabban
azáltal fokozhatjuk, ha
talajainkat istálló- és
műtrágyákkal dúsán trágyázzuk.

„SELECTA“
MAGTERMELŐ R-T. BUDAPEST.

Központi irodái: IV. Váci-u. 27-29, félem.
Telefon: 191—85, Távirati cím: „SELECTAS“ Budapest.

Kísérleti tenyész- és tisztítótelep: SÖREGPUSZTA,
u. p. Tápiószéle.

Pusztasőregi magnemesítő telepén termel fajtiszta

konyhakerti magvakat.

Különleges magtisztító üzemében
vállal gazdaságok részére magtisztítást.

Vegyes közlemények.

— **Értékesítés. Adás-vétel.** Magyar Róna lapunk elhatározta, hogy a gazdaközönség értékesítési viszonyait megkönnyítendő minden előfizetőnek ingyen ad helyet eladni, vagy venni valójának meghirdetésére. Lapunkat az ország minden részében, sőt külföldön, még Amerikában is igen sokan olvassák, úgy, hogy remélni lehet e hirdetés sikereit. Felhívjuk tehát olvasóinkat, előfizetőinket, gazdatársainkat és testületi olvasóinkat, hogy bármilyen értékesíteni való tárgyuk akad, jelentsék azt be egy levelező-lapon és bármit venni óhajtanak, közöljék azt velünk, mi ezeket lapunkban közhírré fogjuk tenni és így a vevő és eladó e lap hasábjain egymásra találhatnak. Ha a hirdető választ kívánna, úgy válaszbélyeg csatolása szükséges.

— **Az Ungváry László** faiskola, szőlő- és borgazdasági r.-t. Cegléd, most bocsátotta ki a minden gazda s kertmivelő által nagyon jól ismert nagy képes árjegyzékét. Az izléses és kiválóan összeállított katalógus tartalmazza a faiskolai növények, konyhakerti és virágmagvak, kertészeti szerszámok legteljesebb és szakszerűen tájékoztató árjegyzékét. Az árjegyzéket kibocsátó céget érdekelné az is, hogy az árjegyzéket kérő olvasóink vidékén milyenek a talaj- és éghajlati viszonyok, hogyan fejlődnek ott az egyes gyümölcsfajok és hogy vannak e a környéken nagyobb gyümölcsösök. Ezt az árjegyzéket mindenki, aki lapunkra hivatkozva kéri azt a cégtől, ingyen és bérmentve kapja meg. Minden olvasónknak, aki ilyen természetű kérdésben érdekelve van, szívesen ajánljuk a fenti céget. Az Ungváry László r.-t. Cegléd budapesti irodája, IV., Váci-útca 29—33. készségesen áll mindenkinek rendelkezésére. Telefon száma: Teréz 118—48. A csodaszépen kiállított árjegyzék a Pallas nyomdai műintézetből került ki.

Eladó tenyészkosok. Fodor István tiszafülfalúi gazdaságában (v. á. Borsihalom) 12 drb másfél éves merinó tenyészkos eladó. Ertekezni lehet ugyanott a gazdaság vezetőjével.

— **Országos vásárok kamáránk területén 1927. szeptember 15-től október 15-ig.** Alpár okt. 9., — Apostag okt. 9., — Baja szept. 18., — Elek okt. 9., — Földeák okt. 1., — Gödöllő okt. 2., — Hajós okt. 2., — Hódmezővásárhely okt. 15., — Izsák okt. 9., — Jászkarajenő okt. 2., — Jászkerekegyháza okt. 10., — Kecskemét szept. 29., — Kiskunfélegyháza okt. 2., — Kiskunlacháza okt. 9., — Pilis okt. 2., — Szeged okt. 9., — Szentés szept. 18., — Tápióbicske okt. 9., — Tápiószecske okt. 10., — Tinnye okt. 3., — Tura okt. 9., — Vác okt. 9.

— **Ungváry József ceglédi faiskolája** most küldte szét legújabb árjegyzékét, amely szerint a vállalat gerince változatlanul a gyümölcsfaiskola, emellett azonban nagyban szaporit szőlővesszőt, akácot, gleditschiát, minden gazdasági diszfát, diszcserjét, fenyőt, évelőket, hagymás és gumós növényeket, legfőképpen rózsát, több száz fajtában. A vállalat kertművészeti osztálya elvállalja mindennemű kert és fásítás tervezését és kivitelét. Az árjegyzék közli ezenkívül, hogy mennyibe kerül a fontosabb vasútiállomásokra a vasúti szállítás gyorsárúként, végül felsorolja, a kertészeti szakirodalom újabb termékeit. Megrendelések Ungváry József Cegléd címre küldendők.

A legjobb tokaji palackozott borok a gróf Dessewffy-féle hitbizományi uradalmak borai. Forgalomba hozza a *Nyírség Mezőgazdasági és Ipari R. T.* Megrendelhető Görögszálláson vagy Tokajban.

Kiadja: A DUNA—TISZAKÖZI MEZŐGAZDASÁGI KAMARA.
Felelős kiadó: DR. GESZTELYI NAGY LÁSZLÓ.

Az istállótrágya és a műtrágya kiegészítik egymást s nagy termés eredményeket mindkettő együttes alkalmazásával lehet elérni.

Az istállótrágya foszforban szegény s ezért talajaink foszforszegénységét szuperfoszfáttal kell pótolni.

MINDEN VETŐMAGOT PÁCOLJUNK

PORZOL

**PORPÁC
VEZET**

**ÜSZÖGMENTESSÉG
VETŐMAGMEGTAKARITÁS
TERMÉS TÖBBLET**

CHINOIN

Teljesen elfogyott
MAGYARORSZÁG
 IPARI, KERESKEDELMİ
 ÉS MEZŐGAZDASÁGI
CIMTÁRA

Korlátolt példányszámban kaphatók még a
 körzeti cimtárak, úgymint

- I. Alsódunántúl
- II. Felsődunántúl
- III. Duna — Tisza közze
- IV. Tiszajobbpart
- V. Tiszántúl

Az egyes **ára 16 P** (bérmentve),
 körzetcimtárak az összeg
 előzetes beküldése vagy utánvét mellett

RUDOLF MOSSE R.T.

HIRDETŐIRODA — CIMTÁROSZTÁLY

Budapest, VI., Váci-utca 18. szám

(Rudolf Mosse-ház)

Telefon: Terez 280—40 és Teréz 208—39

Gyümölcsfát

rózsabokrot, sorfát, cserjét

minden mennyiségben szállít,

művészi kertet

tervez és alakít

Unghváry József

faiskolája Cegléd.

Budapesti irodája: VI., Andrássy-út 56.
 (az Oktogon mellett.)

Tessék árjegyzéket kérni!

Garay Samu és Társa

orvosi és állatorvosi műszergyár
 és kötszergyár

a m. kir. Állatorvosi Főiskola

a »Sera« Állatorvosok Beszerző
 Szövetkezete

a »Lympha« Állatgyógyászati
 Szövetkezet és

»Hungária Szérumművek«

a Magyar Állatorvosok Gazd. Szövetkezete

a »Philaxia« Oltóanyagtermelő Intézet

a m. kir. Állami Oltóanyagtermelő Intézet
 forgalmi irodájának

s a Mezőgazdasági Kamarának
 állandó szállítója.

Üzlet: Budapest, Kossuth Lajos-utca 15.
 Telefon: J. 304—65.

Gyár: Budapest, Bátya-utca 12.
 Telefon: J. 454—31.

**Raktáron tart, gyárt és javít állatorvosi
 műszereket, oltófecskendőket, kötszereket
 s gyógyászati segédeszközöket.**

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE.

Igazgatóság:

Budapest, IX., Üllői-út 1.

Altruisztikus, szövetkezeti alapon működő
 szinmagyar biztosító intézet. Magyarország
 legnagyobb biztosító szövetkezete.

Legelőnyösebb feltételek mellett köt a
 szövetkezet tűzkár, jégkár, betöréses-lopás
 elleni biztosítást, szavatossági, harang-,
 gépjármű-, baleset- és életbiztosítást.

Vezérképviselőségek a Kamara területén:
 Budapest, IX., Üllői-út 1. sz., Szeged,
 Tisza Lajos-körút 38. sz.

Helyiképviselőlet minden községben.

HOFHERR—SCHRANTZ—CLAYTON—SHUTTLEWORTH

MAGYAR GÉPGYÁRI MŰVEK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖZPONTI IRODA ÉS MINTARAKTÁR

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 57. SZ.

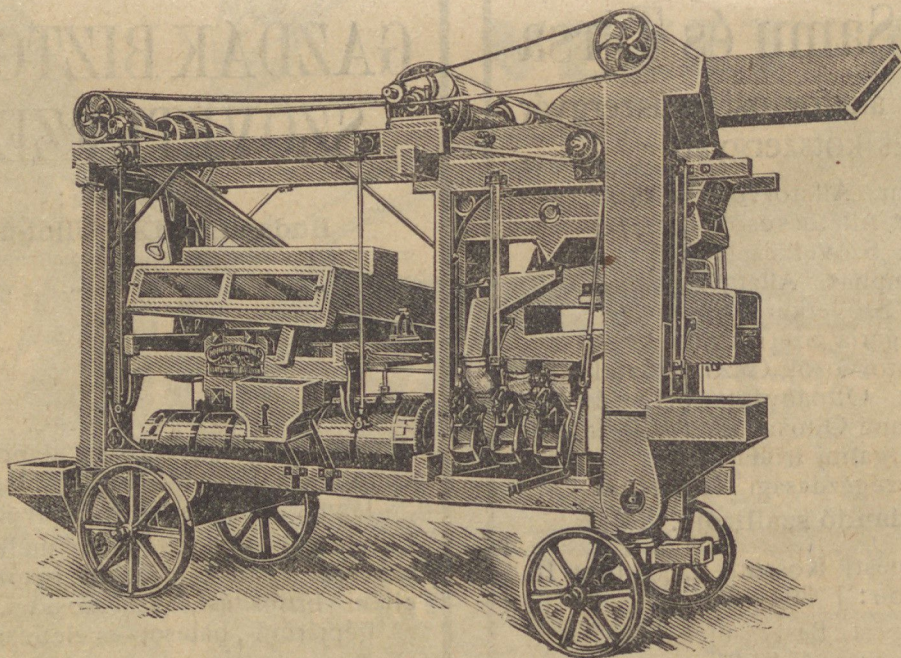

KEVESEBB VETŐMAGGAL NAGYOBB TERMÉS

CSAK ÚGY ÉRHEŐ EL, HA JÓL KIFEJLŐDÖTT, SÚLYOS, ÉP, EGÉSZSÉGES,
CSIRAKÉPES ÉS JÓL KIVÁLASZTOTT TISZTA MAGVAKAT VETÜNK.

EZEN CÉL CSAKIS **SELEKTOR** VETŐMAGTISZTÍTÓ
ÉS OSZTÁLYOZÓ GÉPÜNKKEL ÉRHEŐ EL.

RÉSZLETES AJÁNLATTAL KÉSZSÉGGEL SZOLGÁLUNK.